

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Dato: 02.07.2020
Deres ref.: 2020/113
Vår ref.: 2020/1341 BIRGIBRO

Svar på høring om NOU 2019:25 Med rett til å mestre

Universitetet i Oslo (UiO) viser til høring fra Kunnskapsdepartementet (KD) 22. januar 2020. Utredningen har vært på intern høring ved fakultetene og Studentparlamentet, og den har blitt diskutert i UiOs dekanmøte. Vi har hatt størst fokus på kapittel 5 om det studieforberedende utdanningsløpet, samt spørsmålet om hva det vil si å være studieforberedt. I arbeidet med høringssvaret har vi mottatt faglige uttalelser fra Det utdanningsvitenskapelige fakultet (UV)/Institutt for lærerutdanning og skoleforskning (ILS), Det humanistiske fakultet (HF) og Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet (MN). De tre uttalelsene er vedlagt i sin helhet.

Generelt om å være studieforberedt

Det er viktig at kunnskapsgrunnlaget om de studieforberedende retningene styrkes og at endringer må følges med forskning. I den forbindelse er tettere kontakt mellom videregående og høyere utdanning avgjørende.

I utredningen har utvalget tatt for seg de ulike fagene som tilbys i dagens videregående opplæring, men har lagt stor vekt på behov for endringer i struktur og omfang. Tankegangen gjør at ulike fag blir satt opp mot hverandre. For eksempel ses forslaget om å redusere omfanget i fremmedspråk i sammenheng med at utvalget foreslår å øke timetallet i engelsk. Den strukturelle tilnærmingssmåten gjør at økningen av timeomfanget i ett fag fører til en reduksjon i ett annet. Vi vil oppfordre til at man i det videre arbeidet forsøker å frigjøre seg fra et snevert fokus på timeantall og ser nærmere på hvordan ulike fagområder kan kombineres og at styrking av ulike kompetanser sees i et mer helhetlig perspektiv. Dette for at også elevene i større grad blir i stand til å se ulike fagområder i sammenheng og på den måten oppnå tilstrekkelig dybde og bredde i fagene. Vi trenger å utdanne mennesker som kan kommunisere, formidle og diskutere ulike fag både på norsk og engelsk.

Engelsk

På generell basis er UiO opptatt av at nye studenter må ha et visst kompetansenivå i engelsk for å kunne følge engelskspråklig undervisning og forstå engelskspråklig pensum. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har for eksempel erfart at elever som kommer til UiO som studenter ofte strever med å lese fagstoff på engelsk. Det er imidlertid ikke gitt at å øke timeantallet i fellesfaget engelsk er løsningen på utfordringen, jamfør innspillet vårt om behovet for å integrere

Universitetsdirektøren

Postadr.: Postboks 1072 Blindern, 0316 Oslo
Kontoradr.: Lucy Smiths hus,
Problemveien 7, 9. et., 0313 Oslo

Telefon: 22 85 63 01
Telefaks: 22 85 44 42
postmottak@admin.uio.no
www.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

og tenke på tvers av fagområder. UiO mener mulighetene for å anlegge en mer helhetlig og tverrgående tenkning om kompetansebehov bør utredes videre. Tiltak som å integrere bruk av engelsk i flere fag eller programrette faget kan være bedre løsninger for å øke elevenes kompetanse i engelsk. Vi anbefaler på det sterkeste at det vurderes alternativer til økt timeomfang i enkeltfag.

Fremmedspråkene

Utvalget foreslår å redusere timeomfanget i fremmedspråk i videregående skole. UiO er svært kritiske til dette forslaget, og mener at en slik svekkelse går på tvers av tydelige signaler om behovet for økt kompetanse i fremmedspråk. Regjeringen har uttrykt klare ønsker om at flere unge må velge utdanning som inkluderer fremmedspråk. Norsk næringsliv har uttalt at det er behov for flere arbeidstagere som kan flere enn to språk. EU betoner at alle europeere bør kunne to fremmedspråk fra tidlig alder.

Regjeringens *Humanioramelding* peker på at behovet for språkkompetanse er større enn noensinne og etterspør økt rekruttering til språkfag, særlig til fransk og tysk. "Regjeringen forventer:

- at universitetene og høyskolene intensiverer arbeidet med rekruttering til studier i fremmedspråk som fransk og tysk
- at de samarbeider nært med arbeids- og næringsliv om rekruttering og bevisstgjøring om studienes relevans"¹

Lied-utvalgets foreslåtte reduksjon peker i helt motsatt retning og vil gjøre det svært vanskelig å utvikle den språkkompetansen regjeringen med rette etterspør.

Opptak til høyere utdanning

Lied-utvalget foreslår å fjerne dagens ordning med tilleggspoeng for fag fra videregående opplæring ved søknad om opptak til universiteter og høyskoler. Det har i den siste tiden kommet flere innspill og forslag knyttet til tilleggspoeng ved søknad om opptak. Aune-utvalget foreslår å utrede ordningen med språkpoeng i sin NOU om ny universitets- og høyskolelov. Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) har også levert en rapport om det norske opptakssystemet til høyere utdanning. Et av hovedfunnene i rapporten er: «Alderspoeng har stor innvirkning på hvem som kommer inn på attraktive studier, og det er negativ sammenheng mellom alder og gjennomføring."² I NIFU-rapportens kapittel 8 stilles det bl.a. spørsmål om for mange tilleggspoeng muligens ikke bringer frem søkere som er best egnet til å gjennomføre det aktuelle studieløpet.

¹ Meld. St. 25. (2016-2017) Melding til Stortinget. Humaniora i Norge.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-25-20162017/id2545646/> Jf. også: Strategi for styrkelse af fremmedsprog i uddannelsessystemet <https://ufm.dk/publikationer/2017/strategi-for-styrkelse-af-fremmedsprog-i-uddannelsessystemet>

² Hovdhaugen, Elisabeth, Sandsør, Astrid Marie Jorde, Rønsen, Ester & Carlsten, Tone Cecilie: Opptak til høyere utdanning: En studie av konsekvensene av kvote og poengberegning med fokus på psykologi, medisin, jus og grunnskolelærer-utdanning: <https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/handle/11250/2648860>, s. 9

UiO er positiv til en nærmere utredning av hvorvidt ordningen med tilleggspoeng ved søknad om opptak til høyere utdanning bør bortfalle. Vi mener imidlertid at dette må gjøres som del av en helhetlig gjennomgang av rangeringsregelverket i *forskrift om opptak til høgre utdanning*.

I kapittel 3 foreslår utvalget å bygge opp sluttkompetansen om 2 tydelige hovedretninger; studiekompetanse og yrkeskompetanse. I tillegg foreslås det en endring i begrepet grunnkompetanse, der dette skal forbeholdes elever som ikke har mål om å oppnå fag-/svennebrev eller vitnemål. Utvalget foreslår at elever som avbryter videregående opplæring før de har gjennomført med full sluttkompetanse, skal oppnå en delkompetanse. Delkompetansen skal ikke betraktes som en formell sluttkompetanse, men heller en beskrivelse av hvor langt den enkelte er kommet i opplæringsløpet.

Vi mener at det fremstår uklart hvilket nivå en slik delkompetanse skal ha, og hvilke rettigheter den er ment å gi for videre studier. Det vil være stor forskjell på delkompetansen til elever som avbryter tidlig og sent i løpet, og det vil være krevende å beskrive den reelle kompetansen på en god måte. En slik delkompetanse kan også bli krevende å håndtere i opptakssammenheng, for eksempel i behandling av søknader på bakgrunn av realkompetanse, også fordi den ikke kan beskrives ved hjelp av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket for livslang læring.

Med hilsen

Arne Benjaminsen
universitetsdirektør

Hanna Ekeli
avdelingsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:
Birgitte Brørs
+4722841117, birgitte.brors@admin.uio.no

Vedlegg 1: Høringssuttalelse fra UV/ILS
Vedlegg 2: Høringssuttalelse fra HF
Vedlegg 3: Høringssuttalelse fra MN

Til:
SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 30.06.2020
Saksnr.: 2020/1341 ARIELS

Svar på Intern høring - NOU 2019: 25 Med rett til å mestre

Det utdanningsvitenskapelige fakultet delegerte ansvaret for å komme med en høringsuttalelse til Institutt for lærerutdanning og skoleforskning (ILS).

Vedlagt er høringsuttalelsen fra ILS.

Med hilsen

Sten R. Ludvigsen
dekan

Ariel Sevendal
rådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Vedlegg:

- 1 ILS sitt svar på høring - NOU 2019: 25 Med rett til å mestre

Saksbehandler:
Ariel Sevendal
+4722858269, ariel.sevendal@uv.uio.no

Til: Det utdanningsvitenskapelige fakultet

Saksnummer: XX

Dato: 30. juni 2020

Høring om NOU 2019: 25 Med rett til å mestre – Struktur og innhold i videregående opplæring

Vi viser til høring publisert på Regjeringen.no 22.01.2020 med referanse 20/113. ILS har fått innspill fra de fagansvarlige på noen av fagene, og vi gir vårt høringssvar oppdelt i fagområder:

Engelsk

Fremmedspråk

Norsk

Matematikk

Religion og etikk

Utdanningsledelse (kun kommentert på utredningens kapittel 9)

FAGOMRÅDE ENGELSK

Uttalelse fra den fagansvarlige for fagområdet engelsk:

På side 43 (Å gå i ulikt takt), anbefales det at elever får mulighet for å gå videre med enkelte fag før de har forutsetninger for å følge alle fag (f.eks. engelsk). Vi er kjent med et eksempel der engelsk ble utsatt og det fungerte fint. Derfor støtter vi dette forslaget.

På side 47 foreslås det at det skal gis obligatorisk innføringsfag i engelsk for de som trenger det. Dette mener vi er et svært godt forslag, ettersom et betydelig antall elever som kommer til Norge i senere skoleår får en sen start i dette faget sammenlignet med elever som har gått på skolen i Norge (eller andre land/skolesystem med tidlig oppstart i engelsk) siden småskoletrinnet. Vår

forskning viser at mange slike elever trenger muligheten for mer grunnopplæring i faget for å kunne lykkes med faget på videregående nivå.

På side 85 vises det til at fremmedspråk kan være spesielt utfordrende for elever med kort botid i Norge. Vi mener det er uheldig om dette inntrykket skal brukes som grunnlag for å rette språkopplæring for disse elevene kun mot norsk og engelsk. Basert på vår forskning, mener vi at fremmedspråk kan være utfordrende for noen, men ikke for andre. En elev med kort botid i en av våre studier forklarte at hen lyktes mye bedre i fransk enn i engelsk fordi hen stilte på likere grunnlag med de andre elevene i fransk, ettersom faget ikke baserte seg på mange tidligere år med undervisning. Eleven fikk altså en høy karakter i fransk, men besto bare så vidt i engelsk, selv om elevens egen språkbakgrunn var like fjern fra både fransk og engelsk. Det avgjørende var altså hvorvidt språkundervisningen var lagt på et overkommelig nivå. I denne elevens tilfelle, ga fremmedspråk muligheten for mestringsfølelse, og det ville være synd om denne muligheten falt bort. Det kan være en antagelse om at elever må mestre norsk eller engelsk før det kan lykkes med fremmedspråk, og det tror vi ikke stemmer for alle. Likevel kan det være elever som syns det er veldig utfordrende å måtte lære tre nye språk samtidig: norsk, engelsk og fremmedspråk. Dette har en rektor i studien vår beskrevet. Derfor tror vi at det beste ville vært fleksibilitet for nyankomne elever, med muligheten for å ta fremmedspråk hvis de ønsker det, men kanskje ikke et krav for å få studiekompetanse. Eventuelt kunne de få muligheten til å fortsette å studere morsmål som 'fremmedspråk,' slik at også de får videreutvikle flerspråkligheten sin, på lik linje med andre elever som får studere et språk utover norsk og engelsk. Dette mener vi selv ville være mer hensiktsmessig enn å fjerne kravet fullstendig, men det ville sannsynligvis kreve en del selvstudium og fjernundervisning. Per dags dato kan mange elever ta morsmålseksamen men ikke studere morsmål som fag, og muligheten for å ta en slik eksamen eksisterer kun for utvalgte språk.

På side 134 (Unntak fra krav til engelsk) viser utvalget til at engelsk kan være til hinder for å oppnå studiekompetanse for noen nyankomne elever. Dette bekrefter vi. Vi støtter også utvalgets forslag om å beholde kravet i engelsk. Fordi elevens muligheter for å ta høyere utdanning i Norge—og dermed også deres karrieremuligheter—vil svekkes betydelig ved at de ikke studerer engelsk på videregående nivå, mener vi at det er viktig at de får et økt tilbud i engelsk, heller enn at kravet fjernes.

FAGOMRÅDE FREMMEDSPRÅK

I denne uttalelsen kommenterer faggruppen i fremmedspråk utvalgets forslag til tiltak som gjelder fremmedspråk, først de som gjelder studieforberedende utdanningsprogram og dernest de som gjelder yrkesfaglige utdanningsprogram:

Studieforberedende utdanningsprogram

- Foreslått tiltak: *Timetallet i fremmedspråk reduseres.*

Utvalget argumenterer godt for nødvendigheten av å beholde fremmedspråk som et obligatorisk fag på studieforberedende linjer, men foreslår likevel å redusere timetallet i fremmedspråk. Det føres ikke egentlig noen argumentasjon for denne reduksjonen, annet enn at fremmedspråk omtales som «et relativt omfattende fag» og at utvalget ønsker å rydde plass til flere timer i engelsk. Ser man på videregående opplæring alene, framstår fremmedspråk som et relativt omfattende fag, men ser man utdanningsløpet under ett, er det tvert imot et lite fag, siden opplæringen starter svært sent (på 8. trinn). I læreplanen for fremmedspråk i LK20 har man valgt å løfte fram kommunikasjon som hovedkjernen i fremmedspråkfaget. Å lære å kommunisere på et fremmedspråk krever tid, og dersom elevene skal kunne fylle kravet i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk om å kunne kommunisere på to fremmedspråk (engelsk inkludert), kan man ikke redusere på timetallet i faget. I tillegg er læreplan i fremmedspråk i LK20 slanket sammenlignet med LK06, fordi planen i LK06 ble ansett som for ambisiøs og omfattende i forhold til timetallet i faget. Dersom man reduserer timetallet, vil effekten av en ny og slankere plan i stor grad forsvinne, og man vil ha samme problem som tidligere med for høye krav sett i forhold til timetall. Vi kan derfor ikke støtte forslaget om redusert timetall i fremmedspråk i studieforberedende utdanningsprogram med mindre reduksjonen i timetall kompenseres med økt timetall tidligere i utdanningsløpet, f.eks. gjennom oppstart på barnetrinnet.

- Foreslått tiltak: *Kravet om at elever som ikke har hatt fremmedspråk i grunnskolen, må ha opplæring i faget over tre år i videregående opplæring, fjernes.*

Kravet om at elever som ikke har hatt fremmedspråk i grunnskolen, må ha opplæring i faget over tre år i videregående opplæring, skaper mye forvirring. Flere aktører, særlig Fremmedspråksenteret, har systematisk og over lengre tid arbeidet for å nå ut med god

informasjon til elever, foreldre og rådgivere på skolene på et tidlig tidspunkt. Dessverre ser man likevel at kravet fører til mye unødvendig frustrasjon hos elever og foreldre, og gjør at enkelte elever får et bilde av fremmedspråkfaget som et fag som «ødelegger» for muligheten til å fordype seg i programfag. Samtidig vil det å fjerne kravet innebære at man svekker kravene til kompetanse i fremmedspråk for å få studiekompetanse. I dag må man ha nivå 2 i ett fremmedspråk eller nivå 1 i to fremmedspråk (utenom engelsk) for å få studiekompetanse. Med det nye forslaget vil det være tilstrekkelig med nivå 1 i ett fremmedspråk. Å senke kravene til fremmedspråk for å få studiekompetanse vil være svært uheldig. Norsk akademia er allerede preget av en sterk orientering mot anglo-amerikanske kunnskapskulturer, mens andre viktige europeiske vitenskapstradisjoner, som de tysk- og franskspråklige, kommer i skyggen. Norsk høyere utdanning og samfunnet for øvrig trenger folk som kan forstå og formidle tekster på andre språk enn engelsk. Nivå 1 i ett fremmedspråk for å få studiekompetanse, er et svært lavt krav, og resultatet vil bli enda lavere kompetanse i fremmedspråk i befolkningen enn det vi har i dag. Det er viktig å være klar over at selv om nordmenns engelskkompetanse generelt er høy, er kompetansen i andre fremmedspråk svært lav sammenlignet med mange andre europeiske og mer multilingvale samfunn. Vi kan derfor ikke støtte utvalgets forslag slik det står nå, selv om vi deler utvalgets syn på de uheldige konsekvensene av dagens ordning. Et alternativ kan være å innføre obligatorisk fremmedspråk på ungdomsskolen for de elevene som ønsker å holde muligheten åpen for å gå et studieforberedende utdanningsprogram på vgs.

Disse to tiltakene, altså reduksjon i timetall og fjerning av krav om tre år med fremmedspråk for elever på studieforberedende utdanningsprogram som ikke har hatt faget på ungdomsskolen, vil samlet sett medføre en betydelig svekking av fremmedspråkfaget dersom det ikke veies opp av andre tiltak. Utvalget peker selv på dette, og foreslår derfor bl.a. en styrking av fremmedspråk tidligere i opplæringen. Dette er et forslag vi støtter fullt og helt, også fordi dagens oppstartstidspunkt for fremmedspråk er uheldig. Norge er dessuten blant landene i Europa som starter senest med fremmedspråk.

Yrkesfaglige utdanningsprogram

- Foreslått tiltak: *Det bør vurderes å innføre obligatorisk fremmedspråk i noen utdanningsprogrammer.*

Utvalget mener det kan være behov for å innføre obligatorisk fremmedspråk på enkelte yrkesfaglige utdanningsprogram. Vi støtter dette forslaget. Det virker merkelig at man i dag kan ta en yrkesfaglig utdanning innen f.eks. reiselivsfag uten å ha noe opplæring i andre fremmedspråk enn engelsk.

- Foreslått tiltak: *Det stilles nye krav til påbygging til generell studiekompetanse.*

Utvalget mener at også elever som tar påbygging til generell studiekompetanse etter et yrkesfaglig utdanningsprogram, må fylle kravet i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk om å ha kompetanse i andre fremmedspråk enn engelsk. Slik er det ikke i dag, da elever kan oppnå studiekompetanse uten å ha opplæring i fremmedspråk (utover engelsk), ved å velge yrkesfaglig utdanningsprogram og påbygging. Vi mener kravene til studiekompetanse må være like for alle, og støtter derfor utvalgets forslag på dette området.

FAGOMRÅDE NORSK

Uttalelse fra den fagansvarlige for fagområdet norsk:

Utvalget har en rekke flere forslag som innebærer en revisjon av læreplanene i fellesfagene, blant annet å tilpasse fagene til de ulike programmene og å dele opp fagene i komponenter og sette dem sammen til nye fag. Begrunnelsen er at dette kan gi fellesfagene en økt relevans for elevene. Vi vil på det sterkeste fraråde dette. Norsk skole har nylig gjennomgått den største læreplanrevisjonen siden Kunnskapsløftet i 2006, og skolene forbereder seg nå på å ta i bruk de nye læreplanene.

Fagfornyelsen vært et langvarig og ressurskrevende arbeid, og lærere, skoler, skoleeiere, lærerutdanninger og en rekke andre instanser har vært involvert i innspillsrunder og høring, slik at de reviderte planene er godt forankret i skolen. Å sette i gang en ny omfattende læreplanrevisjon før den forrige er fullt ut implementert og evaluert, er lite rasjonell bruk av ressurser og vil skape unødig usikkerhet i skolene.

Vi vil også påpeke at hvis det settes sammen nye fellesfag ut fra komponenter i de gamle, vil det ha store konsekvenser for lærere og lærerutdanning. Lærere i videregående skole er spesialister innen noen få utvalgte fag, og mange vil ikke nødvendigvis ha kompetanse til å undervise i nye fellesfag som tar opp i seg elementer fra så forskjellige fag som geografi og religion og etikk. Det vil dermed

skapes et stort behov for videreutdanning. Dette vil også ha konsekvenser for lærerutdanningene. Det må utvikles nye fagdidaktiske studietilbud, og studiefagene i lektorutdanningene må settes sammen på nytt. Hvis det lages nye fellesfag som kun skal tilbys i videregående, og som dermed avviker fra fagene på ungdomstrinnet, vil det dessuten være vanskelig å utdanne lærere til både ungdomstrinn og videregående, slik PPU og lektorutdanningen skal.

Utvalgets forslag om revisjon av læreplanene i fellesfagene har altså både mange og uheldige implikasjoner. De mulige gevinstene er både små og høyst usikre. Utvalget skriver at dette kan øke elevenes opplevelse av fagenes relevans, men at dette faktiske vil skje, er verken dokumentert eller videre godt begrunnet i NOU-en. Vi vil derfor sterkt fraråde en revisjon av læreplanene i fellesfagene.

Utvalget foreslår også at skoleåret deles inn i terminer, og at enkelte fag i sin helhet legges til én enkelt termin. Dette forslaget er klart i strid med ideen om dybdelæring som ligger til grunn for fagfornyelsen, som tilsier at elevene skal utvikle kompetanse gjennom å arbeide med faglige temaer over tid. At elevene skal ta hele faget religion og etikk i vårterminen i Vg3, midt i russetiden, slik det er foreslått i figur 4.6, vil neppe skape mye dybdelæring i dette viktige faget. Tanken om at elevene skal kunne gjøre seg ferdig med fag, eller med deler av faget, slik det er foreslått med norskfaget, er dessuten stikk i strid med utvalgets egne resonnementer rundt påbygg. Her argumenterer utvalget for at elevene bør få lengre tid enn det ene året som de har i dag, slik at de får tid til å utvikle sin kompetanse i faget.

Vi vil fraråde at skolefag legges til enkelte terminer, og at norskfaget deles inn i avsluttende komponenter med karakteren bestått/ikke-bestått etter Vg1 og Vg2. Dybdelæring utvikles gjennom å arbeide med faglige problemstillinger over tid, og en omlegging av videregående skole må ikke motvirke det bærende prinsippet i den fagfornyelsen som nå er i ferd med å innføres i hele den norske skolen.

Unngå modularisering. Det er stikk i strid med fagfornyelsens fokus på dybdelæring, der kunnskap skal utvikles over tid. Det er for eksempel uheldig at de vil legge hele religionsfaget til slutten av Vg3, midt i russetiden.

Oppdelingen i norskfaget i avsluttende deler er preget av samme problematiske tankegang. Elevene skal ikke utvikle kompetanse over tid, slik fagfornyelsen legger opp til, men bli ferdig med deler av faget.

De argumenterer mot seg selv når de sier at påbygg går over for kort tid. Deres modulforslag går over enda kortere tid.

FAGOMRÅDE MATEMATIKK

Tilbakemeldinger fra faggruppen i matematikk:

For faggruppen i matematikk er det forslaget om å introdusere innføringsfag og å fjerne 2P som fremstår som det mest sentrale. Vi mener at forslagene til strukturendringer i videregående skole er for dårlig begrunnet. Det er mulig at en utvikling basert på denne typen ideer vil være formålstjenlige i fremtiden, men det bør advares mot å sette i gang endringsprosesser basert på et så vidt tynt grunnlag som dette. Her mener vi det trengs mer diskusjon og arbeid før man går videre. Skole-Norge har i lang tid vært preget av hastverk i forbindelse med stadig nye reformer, og nå er det viktig at man lærer av side feil på dette punktet. En strukturendring i videregående skole bør ikke foretas før man ser effekten av det nylig innførte Kunnskapsløftet. Vi er usikre på hvordan det er tenkt at innføringsfaget skal fungere, men synes umiddelbart det høres ut som en god idé. Vi tror heller ikke det vil være mange som vil ønske å beholde 2P.

«Utvalget mener på bakgrunn av dette at etablering av matematikkfaget 2P ikke har løst utfordringene i faget slik det var tenkt. Utvalget foreslår derfor at matematikk 2P fjernes, og at timetallet i matematikk vurderes ut fra kravene til sluttkompetanse i de nye utdanningsprogrammene.»

«Utvalget vil presisere at elever som velger fordypning i matematikk, skal ha mer fordypning enn de får i dag, og at strukturen ikke må legge til rette for at elevene – i stedet for full fordypning – velger matematikkvarianter av taktiske årsaker.»

Vi spør oss om det ligger i dette at det skal bli flere timer i matematikk. Vi lurte også på hvordan skal det legges til rette for mer fordypning. Vil det i denne sammenhengen gis flere timer til undervisning i matematikk? Vi ser også at det kan være en stort problem at folk velger taktisk, og lurte på om det er noen forslag til hvordan dette kan unngås.

FAGOMRÅDE RELIGION OG ETIKK

Uttalelse fra fagansvarlig for fagområdet religion og etikk:

Forslag om å få inn mer humaniora/samfunnsfag og herunder religion og etikk på yrkesfag (s. 53 og s 100). Dette kan vi støtte ut fra allmenndidaktiske hensyn, selv om det vil kreve en avveining i forhold til samlet undervisningsprofil på yrkesfaglige studieretninger.

I forbindelse med forslaget om seks terminer (s. 59) brukes Religion og etikk som et eksempel på et fag som kan plasseres i termin seks, det vil si at all undervisning i faget skal skje i perioden februar-juni i vg3. Dette er brukt som eksempel men det kan skape uheldige føringer. Faget Religion og etikk er et utpreget modningsfag. Å legge dette faget til siste termin der elevene er i ferd med å avslutte videregående løp, vil være sterkt uheldig.

Forslag om tverrfaglighet (s. 86): Her foreslås det å se på faginndeling på nytt og det nevnes som eksempel at deler av samfunnsfag, geografi og naturfag kan settes sammen på nytt for å ivareta et tverrfaglig tema som bærekraftig utvikling og at deler av samfunnsfag, historie og religion og etikk kan settes sammen til et fag som ivaretar demokrati og medborgerskap. Det er grunn til å ønske en nytenkning om tverrfaglighet velkommen! Men utvalgets problem synliggjør et hovedproblem med inndelingen i tre tverrfaglige tema, nemlig at det er en nær forbindelse mellom de tre temaene. De griper inn i hverandre. Å etablere nye fag på grunnlag av disse temaene, løser med andre ord ikke den tverrfaglige utfordringen, men bekrefter den bare. En annen mulighet er å beholde fagstrukturen, men å definere en timeressurs fra ulike fag til tverrfaglig arbeid med tilknytning til temaene.

Dette reiser også spørsmål om hva som skjer med de fagene man tar ut tid og temaer fra. Man kan risikere å bli sittende igjen med rester av et Religion og etikk-fag som ikke er bærekraftig. Dette vil

være sterkt uheldig med tanke på behovet for et fag hvor elever får mulighet til å utvikle en kompetanse på samspillet mellom livssynsmangfold og etikk.

FAGOMRÅDET UTDANNINGSLEDELSE (KUN KOMMENTERT PÅ KAPITTEL 9)

Uttalelse fra faggruppen i utdanningsledelse:

NOU 2019: 25 bygger på delutredningen NOU 2018: 15 *Kvalifisert, forberedt og motivert*, som beskriver styrker og svakheter ved dagens videregående opplæring. Utvalget foreslår i NOU 2019: 25 en rekke tiltak som skal svare på utfordringene som ble identifisert i NOU 2018:15, men som samtidig er rettet mot de utfordringene som framtidens videregående opplæring skal løse. Utvalget har hatt som mandat å vurdere om videregående opplæring har en struktur og et innhold som legger til rette for at flest mulig fullfører, om dagens modell tilfredsstiller arbeidslivets- og samfunnets behov for kompetanse, hvorvidt dagens modell i tilstrekkelig grad fremmer lærelyst og motivasjon, om det er behov for endringer i ansvarsforhold mellom nasjonale myndigheter, skoleeier og arbeidsliv, om det er behov for å utvide ordninger for kompetanse på lavere nivå og hvordan man best kan legge til rette for at voksne skal kunne oppnå studiekompetanse/fag-/svennebrev/yrkeskompetanse.

En viktig problemstilling å svare på for utvalget er om retten til videregående opplæring har for trange vilkår i dag. Til dette foreslår utvalget at retten til opplæring er viktig og skal bestå, men at den bør utvides til å bli mer omfattende og fleksibel særlig for de elever som ikke oppnår studie- eller yrkeskompetanse innenfor tidsrammen. Helt sentralt i utvalgets forslag er at noen elever kan gå i utakt fordi de trenger mer tid til å oppnå full kompetanse. Et annet forslag knyttet til gjennomføring, er at elever må være kvalifisert på et nivå før de kan gå til et neste nivå, og at opplæringssystemet må endres for at alle elever og lærlinger skal oppleve mestring. Det å oppnå kvalifikasjoner og kompetanse er sentralt for at elever skal kunne mestre den opplæringen de får. Det må med andre ord tilbys ulike former for ekstra opplæring og innføringsfag. Å innføre slike ordninger mener utvalget kan være viktige virkemidler for å bedre gjennomføringen i videregående opplæring. Grunnkompetansebegrepet er for uklart og må tydeliggjøres bedre. Det er sluttkompetansen til elevene som betyr mest. Voksnes kompetanse må også bedres, slik at disse, også de som har brukt opp ungdomsretten, kan oppnå full kompetanse. Fylkeskommunene gis et

større ansvar for voksnes opplæring enn de tidligere har hatt. Det foreslås endringer i tilbudsstrukturen for fag, og utvalget stiller spørsmål ved om kravene til generell studiekompetanse er for utydelig og ikke tilstrekkelig til å begynne i høyere utdanning. Det foreslås å opprette nye utdanningsprogrammer i det studieforberedende løpet, og mer fordypning i fag. For å oppnå mer fordypning og kompetanse innen fag er det viktig at elvene ikke møter for mange fag av gangen.

I dette innspillet vil vi særlig se på og kommentere noen av forslagene fra kapittel 9 om styring, ansvar og roller mellom sentrale utdanningsmyndigheter, fylkeskommunen og andre sentrale aktører som har interesse og ansvar for videregående opplæring. Videre kommenteres kapittel 10, siden de økonomiske og administrative konsekvensene av forslagene er viktig. Alle forslagene fra utvalget som er nevnt ovenfor, har implikasjoner for rollen og oppgavene fylkeskommunene er tillagt.

Til kapittel 9 vil vi hovedsakelig kommentere noen forslag med tanke på følgende temaer:

- Fylkeskommunens rolle
- Samarbeid med sentrale aktører om overgangen til universiteter og høyskoler, og
- Styring og ansvarsfordeling mellom stat og fylkeskommune i videregående opplæring

Fylkeskommunens rolle

Utvalget har i delutredningen beskrevet utviklingen av styringen og ansvarsforholdet i videregående opplæring. Det pekes på utfordringen med å finne et balansepunkt mellom statens behov for styring og regionale (fylkeskommune) og lokale (skole) behov for demokratisk deltakelse, ansvar og påvirkning på oppgaveløsningen. Når det så foretas en beskrivelse av fylkeskommunens rolle og ansvar som skoleeier, pekes det på Opplæringsloven og det ansvar fylkeskommunen som demokratisk styrt organisasjon har hatt overfor sine innbyggere. I fremstillingen savnes et tilbakeblikk på hvilken rolle fylkeskommunen har hatt som styringsorgan, særlig etter innføringen av Kunnskapsløftet. Med Kunnskapsløftet fikk skoleeiere et særlig ansvar for kvaliteten på innholdet i skolenes opplæring (Opplæringslovens § 13.10).

Evalueringen av Kunnskapsløftet viste at ekstern ansvarliggjøring i form av resultatkontroll og rapportering varierer mellom kommuner og fylker og at vellykket reformarbeid avhenger av at skoleeier har vilje, kompetanse og kapasitet til å sette i verk endringer. I arbeidet med Kunnskapsløftet ble det lokale leddets vilje og mulighet til å gjennomføre ikke gitt tilstrekkelig

oppmerksomhet. Et resultat var at gjennomføringen av Kunnskapsløftet ble preget av svake koblinger mellom fylkeskommune og skole, og mellom skoleledelse og lærernes praksis (Aasen m.fl. 2012). På den ene siden er det bra at utvalget ikke problematiserer forholdet mellom ekstern og intern ansvarsvarliggjøring ytterligere, men på den andre siden kunne det vært viet mer oppmerksomhet til skoleeiers handlingsrom og selvbestemmelse på regionalt nivå, noe som delvis har forsvunnet i eksterne krav om resultatkontroll, rapportering og tilsyn (Oldervik m.fl. 2020). Vi mener det er viktig å ha fokus på etablere balanserte systemer for ansvarliggjøring, fordi forslaget fra utvalget som knyttes til den rollen fylkeskommunen skal ha, er så omfattende at dette vil innebære store endringer både med tanke på personressurser og organisering av fylkeskommunene.

Siden bedre kvalitet i opplæring og organisering er et viktig mål for utvalget, bør det i større grad problematiseres hva som menes med god kvalitet. I henhold til en nylig utgitt bok av et forskningsmiljø fra NTNU er det et mangfold av kvaliteter i videregående utdanning (Oldervik m.fl. 2020). På side 141 og 142 skriver utvalget at den nye regionreformen kan gi et økt ansvar til fylkeskommunene ved at de blant annet kan gis bedre mulighet til å gi opplæring i både små fag og utstyrstunge fag fordi fagmiljøene innad i regionen kan bli større. Det er en sannsynlighet for at dette vil kunne skje, men samtidig vil noen av de største geografisk sammenslåtte regionene kanskje oppleve økte utfordringer med organisering og tilrettelegging. Dette gjelder særlig det å ivareta alle de oppgaver og det ansvar utvalget vil påføre fylkeskommunene: et utvidet opplæringsansvar for alle elever, også for de som går i utakt og som gis fullføringsrett ved omvalg. Fylkeskommunen vil få et større ansvar for voksnes opplæring og for samarbeid med kommuner og NAV blant annet for å sikre at kvaliteten på opplæringen som tilbys er høy. Det må også sørges for at skolene har nødvendig kompetanse, utstyr, samt gode opplæringsarenaer. Videre er det viktig at fylkeskommunen er i tett kontakt med skolene og bistår med veiledning og støtte, kvalitetssikre opplæringen i bedrift og sørge for at lærlingene får et godt tilbud. Fylkeskommunen har et overordnet ansvar for at flere gjennomfører med full sluttkompetanse. Ansvaret til Oppfølgingstjenesten må derfor også utvides til å ha en sterkere rolle i forebyggende arbeid.

Det er svært omfattende oppgaver som legges på fylkeskommunene som skoleeiere, og det skrives derfor på side 151 at det er en forutsetning for gjennomføring av en slik reform at det økonomiske grunnlaget er til stede. Utvalget foreslår at det øremerkes statlige midler knyttet til økte kostnader i oppbyggingen av tilbudet fram til gjennomføring og 5 til 10 år etter at reformen er satt ut i livet.

Dette er nødvendig fordi mange fylkeskommuner er i en endrings- og oppbyggingsfase etter regionreformen, og midler kan følgelig prioriteres forskjellig. Det kan bli nødvendig å endre på mye av den organiseringen som nå bygges opp når ny reform skal gjennomføres. Vi mener det vil være nødvendig at skolene har et ansvar for mange av de oppgaver som utvalget har foreslått at fylkeskommunene skal ha.

Samarbeid med sentrale organer om overgangen til universitet og høyskoler

Utvalget poengterer at det er viktig med kunnskap og motivasjon for å lykkes med studier etter videregående opplæring, og at kommende studenter har et realistisk bilde av hva som kreves i et studium. Dette fordrer at det er gode dialoger mellom partene og at det bør etableres et nasjonalt forum, et fagråd, for å støtte en slik dialog mellom studieretninger i videregående opplæring og høyere utdanning. Vi støtter dette forslaget, og også forslaget om at det utvikles nettverk og faste strukturer for samarbeid mellom videregående skoler, regionale høyere utdanningsinstitusjoner og andre kompetansemiljøer, herunder lokalt arbeidsliv. At fagrådene identifiserer behov for endringer i utdanningsprogrammer og læreplaner basert på forskning og erfaringsbasert kunnskap ser vi også på som et positivt forslag. På denne måten vil de ulike utdanningsinstitusjonene kunne nærme seg hverandre i forståelse og forhindre store ulikheter i forventninger til kompetanse fra den ene institusjonen (vg.skoler) til den andre (UH sektoren). Nye læreplaner i Fagfornyelsen vil bidra til at elever kan fordype seg mer i blant annet programfag. Ulike former for praksis i UH-institusjoner for elever fra videregående skoler vil kunne bidra til mer forståelse og motivasjon for høyere utdanning.

Styring og ansvarsfordeling mellom stat og fylkeskommune i videregående opplæring

Selv om utvalget presiserer at ansvarsfordelingen mellom stat og fylkeskommuner ikke endres, innebærer de omfattende forslagene at en planlagt og god implementering avhenger av at fylkeskommunen har vilje, kompetanse og kapasitet til å gjennomføre endringer. Det vil derfor være avgjørende at staten bidrar med de øremerkede midlene som er foreslått av utvalget, og at staten bidrar med faglig støtte og veiledning til fylkeskommuner som trenger dette, ikke bare tilsyn fra Fylkesmannen basert på lov og forskrift. For å få til dette er utvalgets forslag på side 148 viktig, der det anbefales at det må etableres en god balanse mellom statlige rammer, sentralt utviklet verktøy og lokal profesjonell fleksibilitet. I forkant av reformen bør det legges vekt på å styrke koblingene mellom alle nivåer, stat, fylkeskommune, skoleledelse og lærere, må etableres, ikke

minst for å kunne bygge den lokale kompetansen som utvalget mener er et viktig element i omleggingen. For å oppnå dette kan det vises til professor Erling Lars Dales (2010) forslag om at det må utvikles felles faglig forståelse og et felles kvalitetsansvar i utdanningssystemet bygd på Velferdsretten. Forslaget til utvalget om at staten etablerer en forsknings-, utdannings- og innovasjonsstrategi rettet mot videregående opplæring støttes, særlig at denne forskningen bør være så praksisnær som mulig. Det bør stimuleres til delaktighet i denne forskningen både fra fylkeskommunen som organisasjon og fra skolene, og at resultater fra forskningen brukes for å utvikle egen praksis. Forutsetningen fra utvalget om at det vitenskapelige personalet ved UH-sektoren selv er godt koblet mot praksisfeltet og forskningsfronten er viktig, men her må UH-sektoren i større grad vurdere samarbeid og løsningsforslag på tvers av ulike institutter og fakulteter. Det har vært mange barrierer mellom UH-sektoren og fylker og skoler som praksisfelt. En oppløsning av disse kan legge til rette for mer lokalbasert forskning, og ikke minst anvendelse av ny forskning i praksisfeltet.

Med hilsen

Gerard Doetjes
undervisningsleder

Kristin Flood Strøm
rådgiver

Til:
SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 20.05.2020
Saksnr.: 2020/1341 KYRRE

HF's svar på intern høring - NOU 2019: 25 Med rett til å mestre

Det vises til notat 31. mars 2020 om intern høring på NOU 2019: 25 *Med rett til å mestre*.

Vedlagt er HF's høringssvar utarbeidet av en gruppe bestående av undervisningslederne Annely Tomson (ILN), Siren Leirvåg (IKOS) og Christian Janss (ILOS).

Med hilsen

Gunn Enli
prodekan for studier

Julianne Krohn-Hansen
seksjonssjef

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Vedlegg:

- 1 HF's innspill til NOU 2019:25 - Med rett til å mestre

Saksbehandler:
Kyrre Vatsend
+4722855980, kyrre.vatsend@hf.uio.no

Studieseksjonen
Kontoradr.:

Telefon:
Telefaks: 22 85 45 50

www.hf.uio.no

HF's innspill til NOU 2019:25 – Med rett til å mestre

Det er viktig at kunnskapsgrunnlaget om de studieforberedende retningene skal styrkes og at endringer må følges med forskning. I den forbindelse er tettere kontakt mellom videregående- og høyere utdanning avgjørende.

Fremmedspråkene

Bakgrunn

- Flere unge må velge utdanning som inkluderer fremmedspråk, sier Regjeringen.
- Vi trenger flere arbeidstagere som kan flere enn to språk, sier norsk næringsliv.
- Alle europeere bør kunne to fremmedspråk fra tidlig alder, sier EU.

Regjeringens *Humanioramelding* peker på at behovet for språkkompetanse er større enn noensinne og etterspør økt rekruttering til språkfag, særlig til fransk og tysk. "Regjeringen forventer:

- at universitetene og høyskolene intensiverer arbeidet med rekruttering til studier i fremmedspråk som fransk og tysk
- at de samarbeider nært med arbeids- og næringsliv om rekruttering og bevisstgjøring om studienes relevans"¹

Innspill til kap. 5

1. Å redusere timetallet i fremmedspråk i vgs, slik NOU 2019:25 foreslår, går i motsatt retning av det Regjeringen, næringsliv og EU ønsker å oppnå: å styrke fremmedspråksferdighetene på flere nivåer. Det tar tid å oppnå kommunikative ferdigheter på et fremmedspråk man lærer utenfor området der det brukes. For universitetenes del vil redusert timetall i vgs. også innebære en nivåsenkning hos studentene som kommer til oss fra skolen. Fra før av er timetallet som er avsatt til fremmedspråk lavt samlet sett, siden fremmedspråkoppleringen starter sent i Norge.

2. Ønsket om fjerne kravet om at elever som ikke har hatt fremmedspråk i grunnskolen, må ha opplæring i faget over 3 år i vgs., er forståelig. Samtidig vil det bety en samlet senkning av avgangselevens språkferdigheter. Vi støtter derfor utredningen i "at tilbudet om fremmedspråk bør styrkes tidligere i opplæringen. Utvalget viser til forsøket med fremmedspråk på 6. og 7. trinn fra 2010 – 2012, og mener at det bør satses på både lærerkompetanse og tidlige tilbud om fremmedspråk i grunnskolen." (s. 85) Dette støttes dessuten av EU (https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/council-recommendation-improving-teaching-and-learning-languages_en) og i Norge av

¹ Meld. St. 25. (2016-2017) *Melding til Stortinget. Humaniora i Norge.*

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-25-20162017/id2545646/> Jf. også: *Strategi for styrkelse af fremmedsprog i uddannelsessystemet* <https://ufm.dk/publikationer/2017/strategi-for-styrkelse-af-fremmedsprog-i-uddannelsessystemet>

regjeringspartiet Venstre (<https://www.venstre.no/tema/kunnskap-og-like-muligheter/bedre-sprakopplaering-skolen/>). En tidligere start for fremmedspråksopplæring burde således være en forutsetning før man fjerner det omtalte kravet.

Følgelig mener vi at

- at timetallet for fremmedspråk opprettholdes
- at arbeidslivsfag, som i dag kan tilbys som alt. til fremmedspråk, gjøres til valgfag, slik at elevene må velge mellom et fremmedspråk eller fordypning i norsk, samisk, engelsk eller matematikk (jf. s. 84)
- at elever som har hatt et fremmedspråk på nivå I på u-trinnet bør få mulighet til å fortsette med samme språk på nivå II i vgs. Elever som har fullført nivå II, bør få mulighet til å fortsette med sitt språk på nivå III enten på egen skole, på en skole som ligger i nærheten eller gjennom et nettbasert tilbud. En slik fortsettelsesgaranti vil være et viktig bidrag til at elever skal kunne fordype seg i fremmedspråket sitt slik at de får et tilstrekkelig grunnlag for å kunne velge et språkstudium og/eller studere utenlands.

Religion (og etikk)

Innspill til kap. 5

Religion er et viktig fag i vgs. Det er en av de sentrale nøklene til å forstå verden, både den nære og den globale. NOU 2019:25 sier at fellesfagene skal gjennomgå med tanke på plass, omfang og struktur. For religionsfaget er det viktig å fremme et bredt religionsbegrep i en verden i endring. Tema som verdensreligioner i komparativt perspektiv, religion og politikk, religion og filosofi vil være viktige for opplæringen i faget fra videregående til høyere utdanning.

Norskfaget

Bakgrunn

- Kunnskapsdepartementet skriver i Meld. St. 28 (2015–2016) *Fag – fordypning – forståelse* «at norskfaget er og skal være både et språkfag og et sentralt fag for kulturforståelse, kommunikasjon, dannelse og identitetsutvikling. Det innebærer at både språk, litteratur og kultur fremdeles skal være viktige elementer i faget.»²
- I Meld. St. 25 (2016-2017) *Humaniora i Norge* blir norskfaget brukt som et «eksempel på både konkrete utfordringer og mulige løsninger i arbeidet med å gjenopprette en fruktbar og relevant forbindelse mellom akademisk humaniora og skolen.»³

² Meld. St. 28. (2015-2016) *Melding til Stortinget. Fag – Fordypning – Forståelse. En fornyelse av Kunnskapsløftet*

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-28-20152016/id2483955/>

³ Meld. St. 25. (2016-2017) *Melding til Stortinget. Humaniora i Norge*
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-25-20162017/id2545646/>

I NOU 2019:25 finnes det flere overordnede forslag som vil styrke sluttkompetansen i videregående opplæring:

- Sluttkompetansen bygges opp om to tydelige hovedretninger: studiekompetanse og yrkeskompetanse. (jf. s. 11)
- I stedet for å knytte retten til videregående opplæring til tid, foreslås det i utredningen at retten knyttes til det å fullføre med studie- eller yrkeskompetanse. (jf. s. 24)
- Å innføre obligatoriske innføringsfag for elever som trenger det. Dette tilbudet skal også gjelde for elever med svake norskferdigheter. Det betyr at elever som i dag takker nei til norsk språkopplæring til tross for at de er svake i norsk, ikke lenger kan velge vekk denne opplæringen. (jf. s. 43)
- Den faglige progresjonen, på samme måte som i dag, er avhengig av at den enkelte består opplæringen på et lavere trinn før en går videre til neste. Det er imidlertid ikke nødvendig at alle fag skal være bestått for å gå videre. Det bør bare gjelde når fag bygger på hverandre. Det betyr at en elev kan ta opp igjen et fag innenfor et fagfelt, men samtidig gå videre med andre. Kravet til at alle fag skal være bestått før en elev/lærling har fullført med godkjent kompetanse, vil gjelde. (jf. s. 45-46)

Innspill til kap. 5

1. Utredningen foreslår at deler av fellesfagene engelsk, norsk og matematikk programrettes fra Vg2. «Målet med programretting av fagene er at de skal gjøre elevene bedre forberedt til de kravene som stilles til studenter, og at fagenes relevans for programfagene blir tydeligere.» (s. 82) Siden «programretting må forstås som at de ulike studieforbereidende utdanningsprogrammene må ha egne kompetansemål i disse tre fagene som er rettet mot programfagene og sluttkompetansen i utdanningsprogrammene» (s. 82), vil endringen muliggjøre øving av fagovergripende kompetanser (f.eks. det å kunne lese og skrive akademiske tekster) på fagenes premisser. En slik endring er fremtidsrettet og sikrer et større samsvar med studietilbudene i høyere utdanning.

2. Vi applauderer forslaget om å opprette et programfag som gir anledning til fordypning i norskfagets ulike disipliner slik at elever som ønsker å fordype seg mer i norsk språk, kultur og litteratur, kan få anledning til det.

Videregående skoler og høyskoler/universiteter får en utmerket mulighet til å samarbeide om programfag.

3. I utredningen foreslås det at «timetallet i norsk reduseres noe». (s. 89) Om «reduseres noe» ikke vil påvirke sluttkompetansen negativt, høres reduksjon i timetallet lite problematisk ut. Samtidig er det vanskelig å uttale seg om konsekvensene av reduksjonen siden det er uklart hva som menes med «reduseres noe». Vi trenger mer informasjon om den foreslåtte timetallreduksjonen.

Til: Universitetsdirektøren

Saksnummer: 2020/1341
Dato: 29.05.2020

Høring om Lied-utvalgets utredning

MN-fakultetet har inntatt en aktiv rolle i forhold til Lieu-utvalgets arbeid. Dette høringssvaret er utformet av Cathrine W. Tellefsen faglig leder for KURT (jf <https://www.mn.uio.no/kurt/>). Høringssvaret er luftet i aktuelle miljøer ved MN-fakultetet, og med visedekan for utdanning. I tabellen under kommenteres de tre hovedpoengene først (fet overskrift), deretter de andre momentene som er vesentlig for MN-fakultetet.

NOU2019: 25 (ordrette sitater fra NOU2019: 25)	MN kommenterer
1. Om GSK Ordningen med generell studiekompetanse består. For ytterligere å gi rom for fordypning foreslår utvalget at elever som velger et gitt programfag, ikke nødvendigvis skal ha det samme fellesfaget dersom fagene har sammenfallende kompetansemål. For eksempel bør en elev som ønsker å fordype seg i realfag, kunne starte rett på programfaget i matematikk og andre programfag i utdanningsprogrammet, i stedet for at eleven skal ha fellesfagene.	Det er viktig for MN å kunne kreve høyeste matematikknivå. Sitatene fra NOUen gir ikke en tydelig retning for at dette skal være mulig. Det første sitatet peker i retning av en GSK for alle, men det neste kan tolkes som at GSK er forskjellig avhengig av fagvalg. En GSK i realfag kan da være grunnlag for opptakskrav ved realfaglige studier, men spørsmålet er om en slik GSK krever matematikk på høyeste nivå slik UiO ønsker å kunne stille krav om for å kunne være konkurransedyktige på et internasjonalt utdanningsområde.
2. Fellesfag I utvalgets mandat står det at fellesfagenes plass og omfang skal vurderes. Utvalget har foran foreslått at - norsk og fremmedspråk får redusert timetall - engelsk får økt timetall - matematikk 2P fjernes - engelsk, norsk og matematikk blir delvis programrettet fra Vg2 Utvalget mener at det også bør vurderes å gjøre endringer i de øvrige fellesfagene. Begrunnelsene for endring må ta utgangspunkt i overordnede vurderinger av framtidens kompetansekrav, og at videregående opplæring skal være et opplæringsnivå som representerer noe nytt for elevene, noe som peker framover.	MN har spilt inn at elever som kommer til oss som studenter ofte strever med å lese fagstoff på engelsk. Forslaget om økt timetall i engelsk og delvis programretting av engelskfaget er derfor svært godt. Bortfall av 2P har vi ønsket lenge, så det er vi glad for at utvalget foreslår.

3. Progresjon

For utvalget er det viktig at alle som starter i videregående opplæring, skal få møte noe nytt og få større valgmuligheter enn de hadde i den obligatoriske grunnskolen. Elever som har et ønske om å komme raskt i gang med noen fag, bør få velge disse fra første dag. Utvalget har merket seg at det er forskjeller på elevenes valgmuligheter, og at det særlig er elever på studiespesialisering som opplever Vg1 som repeterende og lite motiverende.

Utvalget mener det er viktig å ta på alvor de innspillene som er kommet om at det er mange fag å forholde seg til om gangen, og at dette kan medføre overflatelæring og redusert mulighet til å ta i bruk kompetansen i nye situasjoner. Utvalget mener at elevene må kunne fordype seg i et fag eller emne for å lære noe skikkelig.

MN er opptatt av at elever som begynner i vgs opplever en reell forskjell fra ungdomsskolen. Sitatet til venstre åpner nettopp for dette (og for så vidt også sitatet ovenfor). Her åpnes det for at elever kan velge flere realfaglige fordypninger (se vedlegg). Ved å spesialisere seg allerede i vg1 kan det bli plass til flere realfaglige programfag. Det vil gjøre elevene bedre rustet til realfaglige studier.

Overgangen fra skole til universitet er krevende for mange. Sitatet til venstre viser at skolen kommer universitetene i møte ved å tilby større mulighet for fordypning. Dette forslaget gjør at skolen nærmer seg UH-sektorens struktur med 3-4 fag/emner per semester. MN ser dette som et svært vellykket forslag som vi håper blir en realitet.

I tillegg vil vi gjerne presisere vårt innspill fra forrige høringsrunde. Det er viktig at alle programfagene får mulighet til progresjon. *Dagens læreplaner i informasjonsteknologi, biologi og geofag er bygget opp slik at elevene selv kan velge rekkefølgen på kursene i VG2 og VG3. Det betyr at IT2 ikke kan bygge på IT1, biologi 2 kan ikke bygge på biologi 1 osv. Dette gir en fleksibilitet for elevene og skolene, men det gjør det vanskelig å skape progresjon i faget. Vi vet at dybdelæring krever fagkunnskap i bunnen. Med en tydelig progresjon over to år framfor ett år har elevene mulighet til å tilegne seg dypere og mer anvendelig kunnskap for videre studier. Vi ønsker derfor at alle programfag innen realfag benytter muligheten for en gjennomtenkt progresjon over 2 år.*

Øvrige punkter i NOUen

Utvalget mener at dette viser at tilleggspoeng har noen utilsiktede konsekvenser, og at intensjonen med tilleggspoeng, som i utgangspunktet var å få flere

Dette har vi stor forståelse for — muligheter for tilleggspoeng har ført til mye «taktikkeri» rundt valg av fag. Vi vil samtidig understreke viktigheten

studenter til å velge visse studier, ikke er oppfylt. Utvalget foreslår at ordningen med tilleggspoeng i videregående opplæring bortfaller.	av at UH må få stille relevante opptakskrav utover GSK til ulike studier.
---	---

For MN-fakultetet er det aller viktigste at nye studenter fyller programmenes ulike faglige krav om bakgrunn i nødvendig studieretningsfag fra videregående opplæring, ofte matematikk.

MN-fakultetets fag er ulike. Noen av våre fagdisipliner kan være mer tverrfaglige, eksempelvis enkelte retninger innen informatikk. For enkelte fagdisipliner kan nye studenter med bakgrunn fra ulike studiespesialiseringretninger i videregående skole, f.eks. på tvers av realfag og ssø (språk, samfunnsfag og økonomi), kunne gjennomføre programstudieløp hos oss.

MN-fakultetet vil i forbindelse med siste moment i ovenstående tabell også anføre at vi tradisjonelt har vurdert at tilleggspoeng for realfaglig fordypning i videregående skole er et viktig signal til elever i videregående skole om at disse fordypningene gir best grunnlag for senere realfaglige studier. MN-fakultetet er også kjent med rapport fra NIFU av mars 2020, jf <https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/handle/11250/2648860> om det norske opptakssystemet til høyere utdanning. Denne rapporten tar særlig for seg hvordan karakterer og tilleggspoeng virker inn på opptak for de fire områdene profesjonsutdanning i medisin og psykologi, jus (rettsvitenskap) samt grunnskolelærer. På side 9 sies det at: "Hovedfunnene i denne rapporten er som følger: Alderspoeng har stor innvirkning på hvem som kommer inn på attraktive studier, og det er negativ sammenheng mellom alder og gjennomføring." I kapittel 8 stilles det bl.a. spørsmål om for mange tilleggspoeng kanskje ikke bringer frem søkere som er best egnet til å gjennomføre det aktuelle studiet.

Etter et kort og helt overordnet blikk, kan vi ikke se noe i NOU om ny opplæringslov som det er nødvendig at vi høringskommenterer. Hvis det er konkrete forhold i denne som det ønskes våre innspill på, er vi takknemlige for tilbakemelding.

Med hilsen

Knut M. Mørken
visedekan utdanning

Anne-Lise S. Hansen
seniorrådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert